

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา
เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งปดงชี้ทางภูมิศาสตร์
ข้าวไร้ดอกข่าพ้งงา
ทะเบียนเลขที่ สข 63100134

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งปดงชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งปดงชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งปดงชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้าวไร้ดอกข่าพ้งงา คำขอเลขที่ 57100109 ทะเบียน
เลขที่ สข 63100134 ซึ่งมีรายการทางทะเบียนตามบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน 12 กันยายน 2557

ประกาศ ณ วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. 2563

(นายทศพล ทังสุบุตร)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ข้าวไร่ดอกข้าฟงงา

- (1) เลขที่คำขอ 57100109 ทะเบียนเลขที่ สช 63100134
- (2) วันที่ยื่นคำขอ 12 กันยายน 2557 วันที่ขึ้นทะเบียน 12 กันยายน 2557
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดฟงงา
ที่อยู่ 120/1 ถนนบริรักษ์บำรุง ตำบลท้ายช้าง อำเภอเมืองฟงงา
จังหวัดฟงงา 82000
- (4) รายการสินค้า ข้าวไร่ดอกข้า

- (5) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า
คำนิยาม

ข้าวไร่ดอกข้าฟงงา (Khao Rai Dawk Kha Phangnga หรือ Rai Dawk Kha Phangnga Rice) หมายถึง ข้าวไร่พันธุ์พื้นเมืองที่มีสีน้ำตาลแดงอมม่วง สีแดง หรือสีแดงแกมขาว เป็นข้าวไว่ต่อช่วงแสง เมล็ดเรียวยาว เมื่อหุงสุกจะมีกลิ่นหอมคล้ายใบเตย หุงขึ้นหม้อ ไม่แข็ง รสชาติอร่อย ปลูกในเขตพื้นที่อำเภอตะกั่วทุ่ง อำเภอท้ายเหมือง และอำเภอเมืองฟงงา ของจังหวัดฟงงา

ลักษณะของสินค้า

- (1) พันธุ์ข้าวไร่ : พันธุ์ดอกข้า 50

- (2) ประเภทและลักษณะทางกายภาพของข้าวไร่ดอกข้าฟงงา

- ข้าวเปลือก เปลือกเมล็ดมีสีฟาง
- ข้าวกล้อง เมล็ดข้าวกล้องมีสีแดง รูปร่างเรียวยาว
- ข้าวซ้อมมือ เมล็ดข้าวซ้อมมือมีสีแดงผสมขาว
- ข้าวสาร เมล็ดข้าวสารมีสีน้ำตาลแดงอมม่วง

- (3) ลักษณะทางเคมี

- ปริมาณมิโลส ปานกลาง (อยู่ในช่วงร้อยละ 20.93 – 21.53)
- ความคงตัวของแป้งสุก อ่อน (อยู่ในช่วง 80.08 – 88.92 มิลลิเมตร)
- การสลายเมล็ดในต่าง 5.0
- การยึดตัวของเมล็ดข้าวสุก 1.60

กระบวนการผลิต

การปลูก

(1) พื้นที่เหมาะสมในการปลูกต้องเป็นที่ราบลุ่ม หรือภูเขาดินลักษณะเนินเตี้ย หรือปลูกแซมในสวนยางพารา หรือสวนปาล์ม

(2) เมล็ดพันธุ์ข้าวไร้ดอกขาพังงา ต้องเป็นพันธุ์ดอกขา 50 ที่ผ่านการเก็บรักษาอย่างดีที่ปลูกในจังหวัดพังงา หรือจากแหล่งที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าว เช่น ศูนย์วิจัยข้าวกระบี่ ธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลบางทอง อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา เป็นต้น

(3) ฤดูปลูกข้าวไร้ดอกขาพังงา ในช่วงเดือนกรกฎาคม - เดือนสิงหาคม

(4) ทำการไถพรวนและปรับพื้นที่ให้เรียบ หรือปฏิบัติตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

(5) นำไม้เนื้อแข็งที่มีน้ำหนัก ทำการตัดให้มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 นิ้ว ยาว 2 เมตร เสียมปลายให้แหลม หรือที่เรียกว่า “ไม้สัก”

(6) ใช้ไม้สักจิ้มลงไปบนแปลงปลูกให้เป็นหลุม โดยมีระยะห่างระหว่างหลุม 20 เซนติเมตร หรือวิธีการอื่นที่มีลักษณะแบบเดียวกันตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ แล้วจึงนำเมล็ดพันธุ์ข้าวหยอดลงในหลุม 3 - 4 เมล็ด และเกลี่ยดินกลบหลุม

(7) หลังการปลูกประมาณ 14 วัน ให้สำรวจหลุมปลูก โดยควบคุมปริมาณต้นข้าวที่งอก ไม่ให้เกิน 3 ต้นต่อหลุม เพื่อให้ต้นข้าวเติบโตได้ดี และกำจัดวัชพืชอยู่เสมอ

การเก็บเกี่ยว

(1) ข้าวไร้ดอกขาพังงาที่พร้อมเก็บเกี่ยวจะนับจำนวนวันหลังปลูกจนถึงวันพร้อมเก็บเกี่ยว ซึ่งจะใช้เวลาอยู่ในช่วง 116 - 120 วัน

(2) เก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม

(3) อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ได้แก่ “เกี่ยว” จะใช้ในกรณีเกี่ยวข้าวโดยการตัดทั้งกอ และ “แกระ” จะใช้ในกรณีเกี่ยวที่ละรวง หรือวิธีการอื่นตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วนำมามัดเป็นกำตามขนาดที่เหมาะสม และตากแดดทิ้งไว้ 3 - 5 วัน บนลานตาก ก่อนการแปรรูป

วิธีการรับซื้อข้าวเปลือก

(1) การรับซื้อข้าวเปลือก ผู้แปรรูปจะต้องซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผลิตข้าวไร้ดอกขาพังงา และปฏิบัติตามกระบวนการเพาะปลูกข้าวไร้ดอกขาพังงาเท่านั้น

(2) ผู้แปรรูปต้องบันทึก ชื่อเกษตรกร ที่อยู่ พันธุ์ข้าว วันที่ ปริมาณ โดยแยกจากข้าวทั่วไป

(3) ผู้แปรรูปต้องเก็บข้าวเปลือกของข้าวไร้ดอกขาพังงา แยกออกจากข้าวชนิดอื่น

(4) ผู้แปรรูปต้องทำการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกของข้าวไร้ดอกขาพังงา ได้แก่ ความชื้น เเปอร์เซ็นต์ต้นข้าว สิ่งเจือปน เมล็ดเหลือง พันธุ์ปน เป็นต้น

วิธีการสีข้าว

(1) ทำการแปรรูป (สีข้าว) ในขอบเขตพื้นที่จังหวัดพังงา หรือ

(2) พื้นที่นอกเขตจังหวัดพังงา ซึ่งต้องได้รับการอนุญาตและผ่านการรับรองจากคณะกรรมการระดับจังหวัดหรือระดับพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย

(3) ผู้แปรรูปทำการบันทึกปริมาณของข้าวเปลือกที่ทำการรับเข้ามาผลิตและปริมาณข้าวสารภายหลังการแปรรูป

(4) ผู้แปรรูปต้องมีวิธีการทำความสะอาดเครื่องสีข้าวทั้งระบบ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนระหว่างข้าวไร่ดอกข้าฟ้งงา และข้าวชนิดอื่น

(5) ผู้แปรรูปต้องทำการเก็บข้าวสารไว้ในบรรจุภัณฑ์ที่มีฉลาก ระบุ “ข้าวไร่ดอกข้าฟ้งงา” พร้อมระบุชื่อผู้ผลิต วันที่ และปริมาณการผลิต

การบรรจุหีบห่อ

(1) รายละเอียดบนฉลากให้ประกอบด้วยคำว่า “ข้าวไร่ดอกข้าฟ้งงา” และ/หรือ “**Khao Rai Dawk Kha Phangnga**” และ/หรือ “**Rai Dawk Kha Phangnga Rice**”

(2) ระบุ เครื่องหมายการค้า ชื่อและสถานที่ผู้ผลิต น้ำหนัก/ถุน วันที่บรรจุ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

(6) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดพังงาตั้งอยู่ทางภาคใต้ อยู่ระหว่างละติจูดที่ 8 องศา 27 ลิปดา 52.3 พิลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 98 องศา 32 ลิปดาตะวันออก โดยทิศตะวันตกติดกับทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดีย มีชายฝั่งทะเลยาว 239.25 เมตร มีภูเขาสลับซับซ้อนเป็นแนวยาวจากทิศเหนือไปทิศใต้ บางพื้นที่เป็นที่ราบและเนินภูเขาเตี้ยๆ ลาดลงจากทิศตะวันออกสู่ทิศตะวันตก สภาพดินโดยทั่วไปของจังหวัดพังงา เป็นดินร่วนดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วนปนดินทราย สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง เกิดจากการสลายตัวของหินต้นกำเนิดชนิดต่างๆ เช่น หินอัคนี หินตะกอน และหินแปร มีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ มีค่าความเป็นกรดและด่าง ในช่วง 4.5 – 5.5 เนื่องจากพันธุกรรมที่ตอบสนองเฉพาะดิน จึงทำให้ข้าวไร่ดอกข้าฟ้งงามีความต้านทานต่อโรคได้ดี

ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดพังงา มีอุณหภูมิเฉลี่ย 28 องศาเซลเซียส ฤดูหนาวอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน – มกราคม มีอุณหภูมิไม่หนาวจัด เนื่องจากอยู่ไกลจากอิทธิพลของอากาศหนาว แต่บางครั้งอาจเกิดฝนตก ฤดูร้อนอยู่ในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน ฤดูฝนอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม - ตุลาคมมีฝนตกชุก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยร้อยละ 28 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 3,100 มิลลิเมตรต่อปี จากลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศดังกล่าว ทำให้เหมาะแก่การปลูกและเจริญเติบโตของข้าวไร่ดอกข้าฟ้งงา

ประวัติความเป็นมา

จังหวัดพังงา แต่เดิมเชื่อว่าชื่อ “เมืองภูงา” ตามชื่อเขางา หรือเขาฟ้งงา หรือกรากูงา หรือฟ้งกา ตามภาษามลายู และสันนิษฐานว่าอาจตั้งชื่อเมืองภูงา ให้คล้องจองกับเมืองภูเก็ต และมีสันนิษฐานเหตุที่ชื่อเมืองภูงาเปลี่ยนเป็นฟ้งงา เนื่องมาจากเป็นเมืองที่มีแร่ดีบุกอุดมสมบูรณ์ จึงมีชาวต่างชาติมาติดต่อซื้อขายการค้า ตามเอกสารบันทึกชื่อเมืองว่า Phunga หรือ Punga อ่านได้ว่า ภูงา หรือฟ้งงา หรือฟ้งกา ได้

สมัยก่อนการคมนาคมในแถบนี้ยังยากลำบากสำหรับการออกไปซื้อข้าว จึงจำเป็นต้องปลูกข้าวเพื่อรับประทานเอง แต่เมื่อพื้นที่ไม่เหมาะแก่การทำนา เนื่องจากไม่เป็นที่ราบลุ่ม จึงต้องใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสม

กับพื้นที่ราบลอนตื้น ที่ดอน และเนินภูเขาเตี้ยๆ ซึ่งมีข้าวไร่หลายสายพันธุ์ที่นิยมปลูกทั่วไปในแถบพื้นที่ จังหวัดพังงา แต่ช่วงหลังการปลูกข้าวไร่ได้ลดน้อยลง ทำให้ข้าวไร่หลายสายพันธุ์สูญหายไป แต่ข้าวไร้ ดอกข่าพังงา ยังเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ชาวบ้านได้อนุรักษ์ไว้ โดยยังคงอนุรักษ์วิถีการปลูกข้าวและการเก็บเกี่ยวแบบดั้งเดิม มีการจัดงานวันข้าวไร้ดอกข่าพังงา งานลงแขกเกี่ยวข้าวเพื่อสืบสานประเพณีวัฒนธรรม พื้นบ้านของจังหวัดพังงา ทำให้ข้าวไร้ดอกข่าพังงายังคงอยู่คู่กับจังหวัดพังงามาจนปัจจุบัน

(7) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การผลิตข้าวไร้ดอกข่าพังงา ครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอตะกั่วทุ่ง อำเภอท้ายเหมือง และอำเภอเมืองพังงา ของจังหวัดพังงา รายละเอียดตามแผนที่

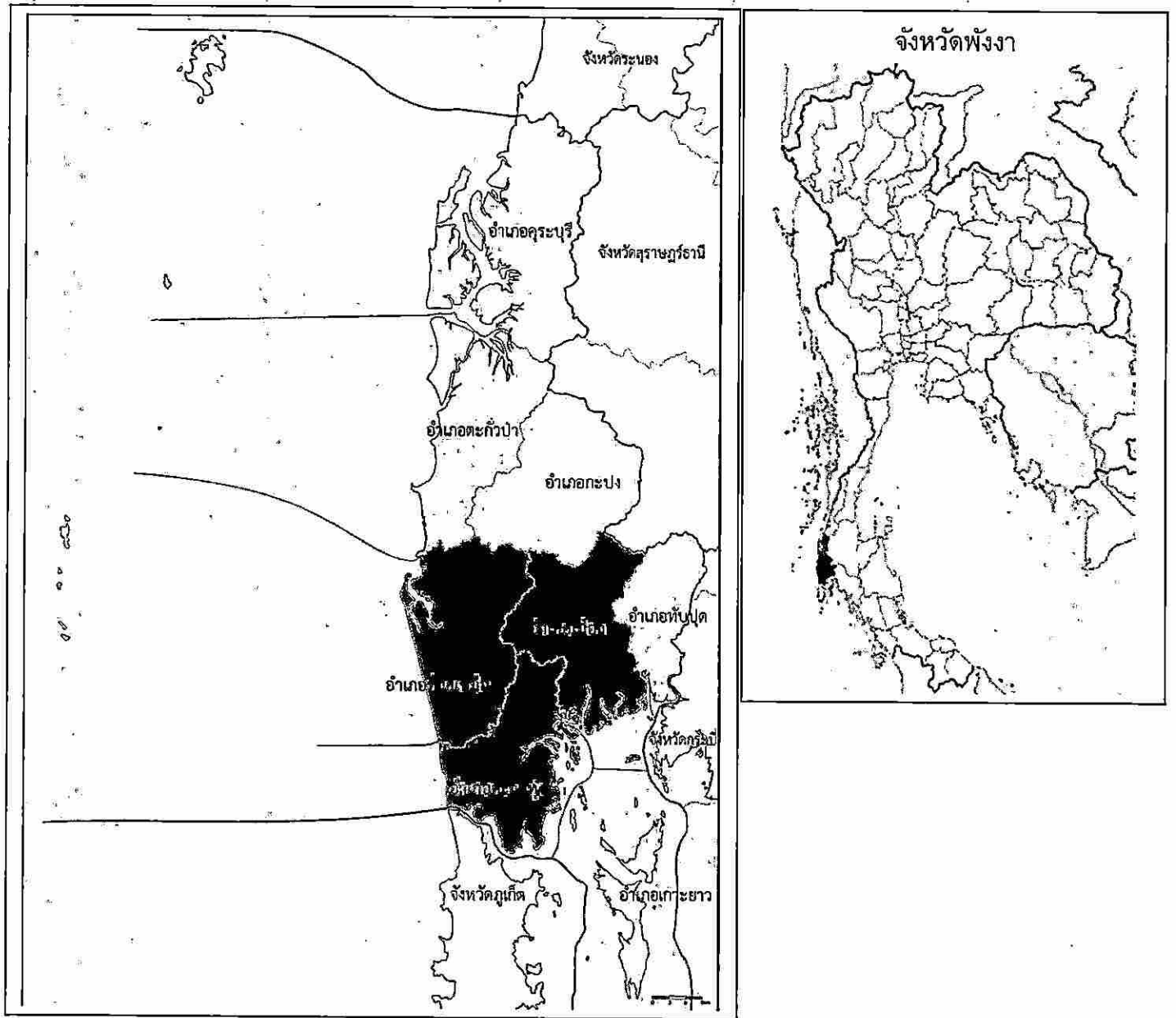
(8) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) ข้าวไร้ดอกข่าพังงา จะต้องมีการปลูกในเขตพื้นที่ที่กำหนด ตามกระบวนการผลิตข้างต้น
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกปลูกและผลิต ข้าวไร้ดอกข่าพังงา รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

(9) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและควบคุม ทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิต และระดับจังหวัด
 - (2) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้าที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ข้าว ไร้ดอกข่าพังงา
 - (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ข้าว ไร้ดอกข่าพังงา และแผนการตรวจสอบควบคุมสินค้า
-

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ ข้าวไร้ดอกข่าพังงา

ขอบเขตพื้นที่การผลิตข้าวไร้ดอกข่าพังงาครอบคลุมพื้นที่อำเภอตะกั่วป่า อำเภอท้ายเหมือง และอำเภอเมืองพังงา ของจังหวัดพังงา